

MANAGEMENTUL RESURSELOR DE APĂRARE ÎN CONTEXTUL NOILOR ȚINTE DE SECURITATE EUROPEANĂ

Colonel conf. univ. dr. Dumitru IANCU

Conf. univ. dr. Anca DINICU

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu

DOI: 10.55535/GMR.2025.3.29

The present evolution of economic, social, and military phenomena has strained the existence of individual nations and the sustainability of existing alliances, making stability in these domains a challenging objective to attain in the foreseeable future. But whether at the local, regional, or global level, the problem of guaranteeing the resources required for the operation of a security-providing organization continues to be a major concern for all decision-makers. The European Union, confronted with emerging security problems, deemed it essential to realign European military strategies and outlined new courses of action regarding defense resources by the end of the decade. National defense resource management must swiftly respond to emerging opportunities to maintain strong and sustainable military capabilities.

Keywords: geostrategy; resources; management; collective defense; national security;

INTRODUCERE

În perioada 2020-2025, contextul geostrategic al Europei de Sud-Est (South-Eastern Europe/SEE) a fost marcat de o transformare pronunțată, rezultat al interconștientizării complexe dintre fragilități interne pregnante, tensiuni geopolitice globale și reorientări ale politicilor Uniunii Europene. Regiunea, constituită atât din state membre ale UE, cât și din țări din Balcanii de Vest aspirante la aderare, a fost supusă unor factori externi semnificativi ce au acutizat amenințările, riscurile și vulnerabilitățile existente. De asemenea, factori interni, ca declinul democratic și corupția endemică, subminează capacitatea de reziliență internă, punând în pericol implementarea inițiativelor UE de integrare economică a regiunii. Este evident faptul că succesul acestor eforturi va depinde, în mod covârșitor, de voința politică internă și de capacitatea statului de implementare a reformelor necesare.

În acest moment, considerăm că principalele fenomene/caracteristici ale securității regionale în Balcani sunt reprezentate de:

❖ *Perpetuarea unei relative instabilități politice și a conflictelor înghețate.*

Deși se conjugă numeroase eforturi de stabilizare, regiunea se confruntă cu o serie de tensiuni etnice și teritoriale nerezolvate încă, menținând „conflictele înghețate”. Relațiile dintre Serbia și Kosovo, dar și situația politică din Bosnia și Herțegovina, sunt exemple relevante. Lipsa unor soluții durabile sau amânarea rezolvării acestor probleme vor menține o stare continuă de incertitudine și poate duce la escaladări.

❖ *Menținerea unor influențe constante ale actorilor externi.*

De-a lungul istoriei sale, precum și în prezent, Balcanii au fost la intersecția competiției geostrategice între puterile globale și regionale. Marile puteri încearcă să-și mențină/extindă influența în regiune, adesea prin intermediul conexiunilor și interconștientizărilor istorice, economice sau culturale. Aceste influențe pot pune în pericol procesul de integrare euroatlantică al țărilor din regiune și pot alimenta instabilitatea internă prin sprijinirea forțelor politice care se opun cursului european.

❖ *Accentuarea presiunilor generate de amenințările hibride.*

Acțiuni curente, ca războiul informațional, dezinformarea și atacurile cibernetice, generează amenințări diversificate și complexe, cu provocări din ce în ce mai mari la nivelul fiecărei țări. Acestea vizează dezorganizarea funcționării societăților, erodarea încrederii în instituțiile democratice sau polarizarea și segmentarea opiniei publice.

❖ *Creșterea pericolelor generate de „profesionalizarea” crimei organizate.* Majoritatea țărilor din regiunea balcanică au ieșiri/granițe la mări (Marea Neagră, Marea Egee, Marea Adriatică sau Marea Ionică) și aceasta a fost principala caracteristică geografică ce a condus la transformarea regiunii în „placă turnantă” pentru traficul de droguri, arme sau de persoane. Țările cu economii în curs de dezvoltare sau de stabilizare sunt un mediu în care grupurile de crimă organizată transfrontalieră reușesc destul de ușor să își organizeze activitățile ilicite, subminând constant statul de drept, corupând instituțiile de orice natură și reprezentând o amenințare directă la adresa securității și prosperității națiunilor, atât din zonă, cât și a celor adiacente acesteia.

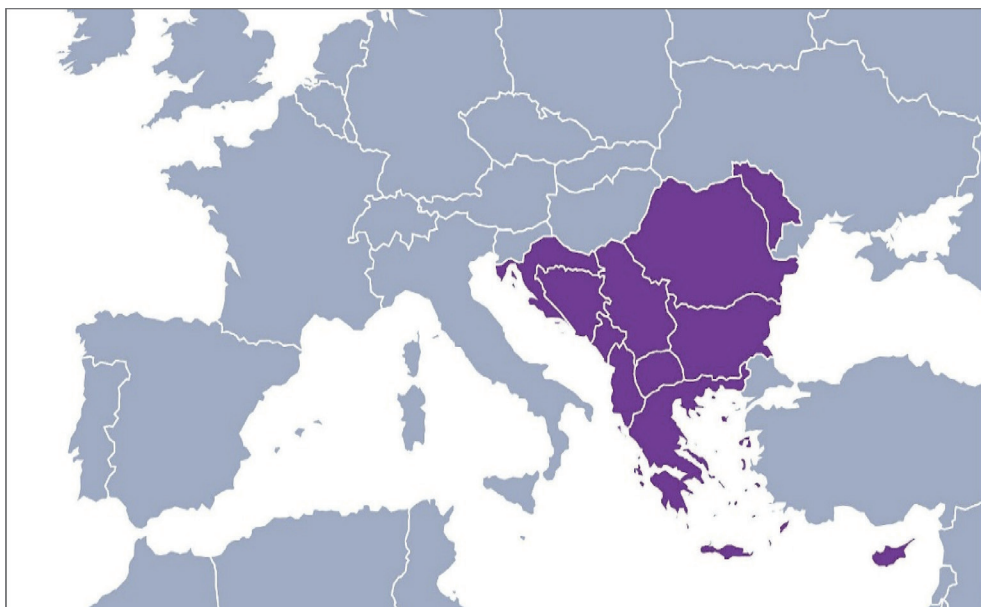

Figura 1: Harta Europei de Sud-Est
(<https://share.google/images/cFNpjNfKBedzkQ1bB>)

❖ *Acutizarea problemelor economice și energetice.* Majoritatea țărilor balcanice suferă din cauza unui volum destul de redus al investițiilor în economie, a unei insuficiente dezvoltări a infrastructurii moderne și de o dependență ridicată față de anumite surse de energie, elemente care vulnerabilizează funcționarea piețelor locale, precum și a economiei țărilor, în ansamblul lor. S-a dovedit, în numeroase momente, că securitatea energetică este un reper societal crucial, iar blocarea sau ritmul redus de implementare a unor proiecte de transport al resurselor energetice generează creșterea dependenței de anumiți furnizori și a riscurilor asociate.

❖ *Încetinirea procesului de extindere a UE în zonă.* Procesul de aderare a statelor din Balcani la Uniunea Europeană și la NATO a avut, în ultimii ani, un ritm din ce în ce mai scăzut. Evident că nu se poate da „vina” pe niciuna dintre părți pentru acest fapt, însă amânarea prelungită a integrării acestor țări poate crea frustrări sociale pe scară largă, poate slăbi forța structurilor pro-europene din regiune și poate deschide calea pentru o influență din partea altor actori statali sau non-statali.

Provocările de securitate în zona balcanică sunt caracterizate ca fiind un amestec complex de probleme istorice nerezolvate, vulnerabilități politico-economice și amenințări diverse și impun o abordare clară și convergentă, bazată atât pe eforturi concrete de integrare euroatlantică, precum și pe soluționarea rapidă a problemelor interne, acțiuni esențiale pentru a asigura stabilitatea pe termen lung a regiunii.

SCURTĂ TRECERE ÎN REVISTĂ A PRINCIPALELOR EVENIMENTE GEOSTRATEGICE CU RELEVANȚĂ PENTRU ZONA EUROPEI DE SUD-EST DIN PERIOADA 2020-2025

Perioada 2020-2025 s-a caracterizat printr-o serie de momente critice în relațiile internaționale, de la perturbarea globală fără precedent a pandemiei de COVID-19 la apariția unor conflicte interstatale majore sau până la accelerarea tehnologică rapidă. Fără doar și poate, aceste evenimente au condus la o restructurare semnificativă a relațiilor locale, regionale și globale. În continuare, nominalizăm câteva dintre cele mai semnificative fenomene ce s-au desfășurat în zona SEE, cu impact în securitate și apărare, astfel:

❖ *Invazia Rusiei asupra Ucrainei (2022).* Războiul a influențat, în principal, aprovizionarea cu energie și resurse derivate a țărilor din zonă, determinând efecte negative asupra prețurilor aferente și a situației economice de ansamblu în Europa de Sud-Est, întrucât multe țări din regiune sunt relativ dependente de gazul rusesc sau de rutele de tranzit pentru diferite materii prime (Chand, Stilwell, 2022). Securitatea regională s-a redefinit substanțial: apărarea națională și securitatea frontierelor au devenit ținte primordiale în politica internă; NATO și-a reconfigurat și reiterat rolul și locul în regiune; amenințările hibride și migrația au devenit fenomene curente ale vieții cotidiene a societăților din zonă.

❖ *Extinderea UE în Balcanii de Vest.* Macedonia de Nord a deschis oficial negocierile de aderare la UE, însă procesul în sine este anevoios, din cauza disputelor bilaterale (în special cu Bulgaria) privind limba, istoria și recunoașterea minorităților (Tidey, 2002; Demjanski et al., 2024). De asemenea, se observă intenția Albaniei de a-și accelera implementarea reformelor pentru a încheia negocierile de aderare

demarate din 2020, prioritare fiind investițiile în infrastructura de transport/mobilitate militară ca parte a unei poziționări strategice (Semini, 2025). UE și-a menținut „*deschise porțile*” pentru țările din regiune pentru intrarea în comunitate, sprijinindu-le cu diferite proiecte și programe, dar nu a făcut rabat de la îndeplinirea criteriilor de aderare sau de la calendarul asumat de către candidați, ceea ce nu a condus la reducerea frământărilor interne, ca fenomene preponderent restrictive față de acest proces.

❖ *Restructurarea cooperării regionale în domeniul apărării.* La începutul anului, a fost semnat acordul trilateral privind cooperarea în domeniul apărării între Albania (membru al NATO) – Croația (membru al NATO și al UE) – Kosovo (non-membru al NATO sau al UE), pentru creșterea interoperabilității militare, derularea de exerciții comune și, posibil, partajarea de capacități de apărare. Acesta este perceput ca un semnal al realizării unei cooperări mai profunde în acest domeniu între statele mai mici (Stojanović, 2025). Inițiativa a fost lansată și către celelalte state din regiune, dar a generat opoziția Serbiei, care consideră că sunt afectate acordurile subregionale anterioare privind armamentele și riscul apariției unui nou bloc militar.

❖ *Menținerea unor relații tensionate între Kosovo și Serbia.* UE a căutat și s-a implicat direct în găsirea de soluții constructive pentru încheierea disputelor interetnice din Kosovo – Acordul de la Ohrid, din decembrie 2022, fiind cel mai concludent exemplu – pentru stabilirea unor căi către normalizarea situației (Bytyci, 2023). Însă, pacea locală este încă departe, deoarece nordul Kosovo-ului este locul unde se înregistrează ciocniri frecvente între protestatarii sârbi și forțele de menținere a păcii, fapt ce a determinat NATO chiar să suplimenteze efectivele militare din zonă (Drăghici, 2023). Aceste tensiuni se vor constitui în motive de îngrijorare pentru securitatea regională, atât pentru țările din zonă, cât și pentru UE sau NATO.

❖ *Societăți marcate de instabilități politice, naționalism și dispute bilaterale.* Politica internă în multe state din SEE este volatilă, cu proteste frecvente, față de care se manifestă îngrijorări legate de situația statului de drept, a corupției și un oarecare regres democratic. Un bun exemplu este cazul Macedoniei de Nord, unde sunt elemente specifice ale unei instabilități politice, cu disensiuni zonale și interetnice cu Bulgaria și Grecia și care se coroborează cu ascensiunea naționalismului de dreapta (Spasovska, 2024). De asemenea, în cadrul proceselor electorale din unele țări (de exemplu, România), s-a manifestat o retorică defăimătoare, un comportament online persistent neautentic, iar mass-media s-a dovedit părtinitoare, limitând oportunitatea alegătorilor de a face o alegere în cunoștință de cauză, ceea ce

a afectat încrederea publicului (OSCE, Office for Democratic Institutions and Human Rights, 2025).

Ritmicitatea și dinamica evenimentelor de natură geostrategică influențează în mod direct distribuția și intensitatea riscurilor asociate, scoțând în evidență interdependențele regionale și globale. De asemenea, fiecare eveniment geostrategic poate restructura matricea riscurilor prin introducerea de noi variabile, care pot modifica echilibrul de putere, stabilitatea regională sau capacitatea de răspuns a actorilor statali sau internaționali.

Tabelul 1: Matricea de evaluare a principalelor riscurilor geostrategice pentru Europa de Sud-Est

Risc	Probabilitate	Impact economic	Implicații geostrategice
Conflict prelungit Rusia-Ucraina	Ridicat	Ridicat (costuri crescute la energie și alimente, cheltuieli suplimentare pentru apărare)	Risc de creștere a ariei de desfășurare a conflictului; restructurarea politicilor de apărare la nivelul UE și al NATO
Escaladarea tensiunilor în Marea Chinei de Sud/Taiwan	Mediu	Ridicat (criză pe piața semiconductorilor, afectarea comerțului internațional)	Risc de declanșare a unui nou conflict; creșterea fragmentării/întreruperii lanțurilor de aprovizionare
Perturbarea lanțurilor de aprovizionare cu minerale rare	Mediu	Mediu – ridicat (creșterea costurilor de fabricație, blocaje fluxuri de fabricație)	Risc de creștere a protecționismului economic; coerciție geoeconomică/geostrategică
Atacuri cibernetice asupra infrastructurilor critice	Ridicat	Mediu (întreruperi ale unor servicii esențiale, pierderi financiare)	Risc de creștere a ariei de manifestare a atacurilor hibride; diminuarea liniilor de demarcație dintre domeniile civil și militar
Instabilitate politică manifestată preponderent la marile puteri	Mediu	Mediu (creșterea taxelor vamale, întârzieri în luarea deciziilor majore)	Risc de incoerență politică; slăbirea puterii alianțelor

SAFE – ACȚIUNEA DE SECURITATE PENTRU EUROPA, NOUL INSTRUMENT FINANCIAR AL UE ÎN DOMENIUL APĂRĂRII EUROPENE

La 25 martie 2025, UE a publicat noua Cartă Albă a Apărării Europene – 2030 (EDR-2030). Prin raportare la schimbările produse în mediul strategic, se stabilește ca Europa să își dezvolte o capacitate suficientă de descurajare a oricărei amenințări militare, precum și pentru a preveni o potențială agresiune militară. Noul document precizează în mod explicit faptul că *„statele membre își vor păstra întotdeauna responsabilitatea pentru propriile trupe, de la doctrină la utilizare, și pentru definirea nevoilor forțelor lor armate. În plus, UE va acționa întotdeauna într-un mod care nu va aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și apărare a anumitor state membre și va ține cont de interesele de securitate și apărare ale tuturor statelor membre.”* (European Union, 2025).

UE se angajează, prin acest document, în a sprijini și coordona acțiunile statelor membre pentru consolidarea componentelor industriei de apărare și întărirea capacității de apărare a UE, menționând chiar contribuții europene la descurajarea și apărarea colectivă a NATO. Se vizează identificarea și crearea condițiilor necesare pentru o alocare masivă, în avans, de investiții în industria de apărare, încercându-se determinarea pe termen lung a unei predictibilități clare pentru acest domeniu, UE sprijinind multiplicarea eforturilor individuale ale fiecărui stat membre. Ținta finală a acestui proces este de a stimula coerent capacitățile de producție în industria europeană de apărare.

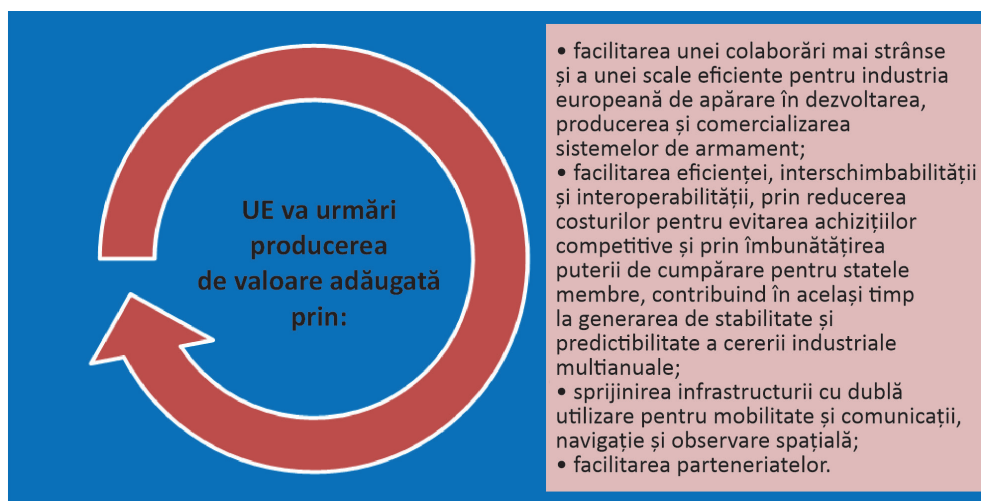

Figura 2: Acțiunile UE pentru 2030 prevăzute în Carta Albă a Apărării Europene
(European Union, 2025)

Se prevede, de asemenea, ca acest document programatic să fie completat prin elaborarea unei *Strategiei a UE pentru pregătirea apărării*, care să definească o abordare integrată a gestionării eventualelor conflicte sau crize, și a unei *Strategii de Securitate Internă a UE*, care să ofere un cadru cuprinzător pentru prevenirea, detectarea și contracararea eficientă a amenințărilor la adresa securității europene.

Pe baza lacunelor deja identificate de statele membre în domeniul capabilităților pentru apărare, această Carte Albă stabilește șapte domenii prioritare, esențiale pentru construirea unei apărări europene robuste. Domeniile prioritare sunt următoarele:

❖ **„Apărare aeriană și antirachetă:** o apărare aeriană și antirachetă integrată, multistratificată, care protejează împotriva unui spectru complet de amenințări aeriene (rachete de croazieră, rachete balistice și hipersonice, aeronave și UAS).

❖ **Sisteme de artilerie:** sisteme avansate de foc, inclusiv artilerie modernă și sisteme de rachete cu rază lungă de acțiune, concepute pentru a lansa atacuri precise, cu rază lungă de acțiune împotriva țintelor terestre (atac de precizie profundă).

❖ **Muniții și rachete:** bazându-se pe inițiativa Serviciului European de Acțiune Externă „Planul de muniții 2.0”, stocuri strategice de muniții, rachete și componente, împreună cu o capacitate de producție industrială de apărare suficientă pentru a asigura o re aprovizionare la timp.

❖ **Drone și sisteme anti-drone:** sisteme fără pilot, inclusiv vehicule aeriene, terestre, de suprafață și subacvatice, care pot fi controlate de la distanță sau pot funcționa autonom, folosind software și senzori avansați și pot îmbunătăți capacitățile pe care aceste tehnologii le permit (de exemplu, conștientizarea situației, supraveghere etc.).

❖ **Mobilitate militară:** o rețea la nivelul UE de coridoare terestre, aeroporturi, porturi maritime și elemente de sprijin și servicii, care facilitează transportul rapid și fără probleme al trupelor și echipamentelor militare în UE și în țările partenere.

❖ **Inteligența artificială (IA), război cuantic, cibernetic și electronic:** aplicații de apărare care utilizează IA militară și calcul cuantic; sisteme electronice avansate la nivelul UE, concepute pentru a: proteja și asigura utilizarea nestingherită a spectrului electromagnetic pentru forțele și operațiunile terestre, aeriene, spațiale și navale; suprima, perturba și împiedica utilizarea spectrului electromagnetic de către un adversar; proteja libertatea de a opera în spațiul cibernetic și asigura accesul neîngrădit la capabilitățile cibernetice. Atât capabilitățile cibernetice defensive, cât și cele ofensive sunt necesare pentru a asigura protecția și libertatea de manevră în spațiul cibernetic. Este nevoie să se dezvolte, împreună cu statele membre,

o schemă voluntară de sprijin pentru capacitățile cibernetice ofensive ca mecanism de descurajare credibil.

❖ **Factori strategici de facilitare și protecție a infrastructurii critice inclusiv, dar fără a se limita la transportul aerian strategic și realimentarea aer-aer a aeronavelor, informații și supraveghere, conștientizarea domeniului maritim, utilizarea și protejarea spațiului și a altor active de comunicații securizate și infrastructura de combustibil militar.”** (European Union, 2025).

SAFE (Acțiunea de Securitate pentru Europa) este un nou instrument financiar al UE, adoptat în mai 2025, care stabilește oferirea de sprijin financiar statelor membre pentru investiții urgente și majore în industria europeană de apărare. Acest program își propune să dea un nou impuls pregătirii pentru apărare și dezvoltării industriei europene de apărare prin oferirea de împrumuturi de până la 150 de miliarde de euro prin intermediul piețelor de capital, în condiții de finanțare atractive, care să valorifice ratingul de credit pozitiv al UE. Această inițiativă susține obiectivul UE de a atinge autonomia strategică în domeniul apărării.

Scopul SAFE constă în:

❖ **„Sprijinirea investițiilor urgente în apărare:** Permite investiții rapide și semnificative pentru consolidarea industriei de apărare.

❖ **Îmbunătățirea pregătirii pentru apărare:** Finanțarea ajută statele membre să își accelereze pregătirea în domeniul apărării.

❖ **Promovarea industriei europene de apărare:** SAFE încurajează inovația și producția în cadrul sectorului de apărare al UE.

❖ **Atingerea autonomiei strategice:** Prin consolidarea capacităților industriale europene de apărare, SAFE contribuie la abilitatea UE de a acționa independent în domeniul apărării.” (European Commission, 2025)

SAFE va urmări următorul algoritm de aplicare:

- Comisia Europeană va atrage fonduri de pe piețele de capital.
- Fondurile atrase vor fi oferite statelor membre ale UE sub formă de împrumuturi.
- Împrumuturile să fie în condiții de finanțare favorabile.

În acest moment, există o repartitie inițială a fondurilor pentru fiecare membru al UE (*figura 3*), urmând ca alocarea efectivă a acestora să se realizeze, printr-o decizie la nivel european în luna ianuarie 2026, după stabilirea de către fiecare stat a planului propriu de investiții în domeniul apărării.

Într-o altă interpretare, EDR-2030 reprezintă viziunea strategică, „*ce trebuie să facem*”, iar SAFE este instrumentul financiar și operațional, „*cum facem*”.

 Belgium €8,340,027,698	 Bulgaria €3,261,700,000	 Croatia €1,700,000,000	 Cyprus €1,181,503,924
 Czechia €2,060,000,000	 Denmark €46,796,822	 Estonia €2,660,932,171	 Finland €1,000,000,000
 France €16,216,720,524	 Greece €787,669,283	 Hungary €16,216,720,524	 Italy €14,900,000,000
 Latvia €5,680,431,322	 Lithuania €6,375,487,840	 Poland €43,734,100,805	 Portugal €5,841,179,332
 Romania €16,680,055,394	 Slovakia €2,316,674,361	 Spain €1,000,000,000	

Figura 3: Alocarea provizorie a sumelor prevăzute în SAFE
(European Commission, 2025)

EDR-2030 este un document strategic, o viziune pe termen lung pentru modernizarea capacităților de apărare ale statelor membre, cu accent pe producția internă, interoperabilitate și reducerea dependențelor externe. Obiectivul său fundamental este de a transforma Europa într-un „furnizor de securitate” credibil și autonom.

Prin SAFE, UE implementează viziunea EDR-2030 într-o acțiune concretă, finanțând direct proiectele stabilite ca prioritare în Cartă: modernizarea industriei de apărare, realizarea de achiziții comune de muniții și echipamente sau dezvoltarea și dotarea cu noi tehnologii.

EDR-2030, prin SAFE, reprezintă un pas crucial către o Uniune Europeană mai puternică și mai unită în domeniul apărării în actualul și viitorul context geostrategic.

IMPLICAȚII ASUPRA MANAGEMENTULUI RESURSELOR PENTRU APĂRARE ÎN ORIZONTUL 2030

Prin raportare la contextul de securitate detaliat anterior și în marja provocărilor generate de derularea programului SAFE, considerăm că următoarele acțiuni ar trebui să fie parte a managementului resurselor de apărare în perioada următoare:

❖ *Planificarea integrată a capabilităților militare.* Perioada următoare va fi marcată de lansarea noilor documente strategice ale apărării naționale: *Strategia națională de apărare pentru 2025-2030*, *Carta Albă a apărării* și *Strategia militară*, ceea ce va presupune o corelare a cerințelor operaționale comune, stabilite la nivelul NATO și al UE, cu obiectivele naționale de apărare. Această abordare

va asigura stabilirea obiectivelor strategice în domeniul apărării – naționale și colective, a ținutelor de interoperabilitate și a nivelului de eficacitate în utilizarea resurselor aferente acestui domeniu. Astfel, devine extrem de importantă armonizarea calendarelor de achiziții militare cu cele ale partenerilor europeni, pentru a facilita derularea programelor comune și a reduce costurile specifice. De asemenea, un alt pas esențial ar fi identificarea și prioritizarea asigurării capabilităților critice pe termen scurt și mediu, așa cum sunt ele nominalizate în EDR-2030, cum ar fi apărarea antiaeriană, mobilitatea militară și logistica comună.

❖ *Eficientizarea achizițiilor de apărare prin cooperare multinațională.* Obiective ca reducerea costurilor, eliminarea problemelor de furnizare a echipamentelor și creșterea interoperabilității între statele membre sunt elementele centrale ale unor acțiuni adecvate în domeniul achizițiilor militare. Derularea prin SAFE de achiziții comune și/sau standardizate vor oferi țărilor implicate obținerea avantajelor generate de economiile de scară sau diminuarea timpilor de livrare a capacităților solicitate. Complementar, acest proces trebuie relaționat cu participarea, inițiată sau ulterioară, în proiectele coordonate de Agenția Europeană de Apărare (EDA), pe direcțiile cooperare tehnică și operațională între națiuni. O altă direcție ar putea fi constituită din crearea condițiilor pentru constituirea de consorții industriale transnaționale în scopul integrării industriilor de apărare din mai multe țări, pentru consolidarea bazei tehnologice și industriale a apărării europene.

❖ *Digitalizarea managementului resurselor de apărare.* Fără doar și poate, acest proces nu este unul nou, dar este dezvoltat neuniform în structurile implicate în gestionarea capabilităților pentru apărare. Automatizarea acestor procese ar permite creșterea eficacității operaționale, reducerea timpilor de decizie/reacție, precum și optimizarea utilizării resurselor disponibile. O soluție în acest sens poate fi implementarea unui sistem ERP (Enterprise Resource Planning) militar, care să coreleze în timp real misiunile, cerințele operaționale și procesele specifice de asigurare a echipamentelor, stocurilor și nevoilor logistice. Pentru creșterea rezilienței în domeniul resurselor pentru apărare și a capacității de reacție rapidă în diferite situații, trebuie realizată conexiunea, cu ajutorul unei infrastructuri digitale avansate, a „hub-urilor logistice” naționale cu alte „hub-uri logistice” ale altor țări europene.

❖ *Reconfigurarea rezervei strategice și creșterea capacității de mobilizare rapidă.* De regulă, capacitatea de mobilizare și rezerva strategică specifică presupun proiectarea și stabilirea prealabilă a unor scenarii posibile de mobilizare a sistemului național de apărare, a economiei, populației și a teritoriului pentru apărare, precum și constituirea unor rezerve logistice aferente, precum materiale, muniții

și combustibil etc. Aceste planuri trebuie să permită tuturor forțelor implicate să acționeze eficient și fără întârzieri în cazul unui conflict, al unei crize sau al unui dezastru natural. În actualul context geostrategic, elementele structurale ale rezervelor strategice trebuie repositionate în proximitatea noilor zone identificate a fi de risc pentru apărarea națională și, de asemenea, trebuie să fie dotate cu infrastructură modernă, securizată și gestionată digital, pentru a permite accesul rapid, trasabilitatea și rotirea stocurilor. Din perspectiva EDR-2030, procesul de îmbunătățire a capacităților de apărare la nivel european se va baza și pe testarea capacităților logistice și îmbunătățirea timpilor de reacție, în vederea identificării eventualelor blocaje sau a deficiențelor în lanțul de aprovizionare. Prin SAFE se pot realiza linii de producție flexibile pentru anumite categorii de resurse, stocuri tampon de materii prime, pot fi exersate modalitățile de utilizare a infrastructurilor critice specifice apărării colective europene.

❖ *Formarea și retenția resursei umane specializate în apărare.* În managementul resurselor de apărare, această acțiune trebuie să fie o prioritate strategică, deoarece doar o resursă umană profesionistă poate să fie capabilă să răspundă adecvat provocărilor actuale și viitoare de securitate. Într-un context marcat de tehnologizare accelerată și complexitate operațională crescută, este esențial ca personalul militar și civil din domeniul asigurării cu resurse pentru apărare să beneficieze de formare continuă și specializată. Centre de excelență în domenii precum managementul logisticii sau al achizițiilor pot să contribuie substanțial la crearea unei baze de expertiză partajată la nivel european. Industria de apărare este un domeniu în care resursa umană trebuie să fie păstrată o perioadă cât mai lungă de timp, întrucât cerințele tehnice și tehnologice aferente mediului operațional vor fi într-o continuă transformare, deci nu se vor construi de la zero, și va conta în mod covârșitor experiența personalului deja implicat în derularea anumitor procese de producție deja utilizate. Nu în ultimul rând, ar fi benefică dezvoltarea de parteneriate între instituțiile de apărare, mediul academic și cel industrial, pentru a integra cunoștințele de ultimă oră, inovative sau din practică, în pregătirea personalului.

CONCLUZIE

Provocările contextului geostrategic actual sunt într-o continuă transformare, atât la nivel structural, cât și din punct de vedere al volumului, diversității sau amplitudinii. Conflictul militar, tensiunile politice și economice, revoltele sociale, creșterea ariei de utilizare a IA, deși disparate la prima vedere, sunt doar câteva dintre reperele ce trebuie analizate, monitorizate și tratate din perspectiva securității

naționale. Astfel, managementul resurselor de apărare nu este doar un proces tehnic sau un instrument specific, ci trebuie să fie un motor modern în asigurarea rezilienței și credibilității strategice în acest domeniu. Într-un mediu internațional tot mai greu de prognozat, managementul resurselor de apărare trebuie să fie caracterizat de următoarele trăsături: integrat, colaborativ, adaptat, fluid și eficient față de realitățile geostrategice actuale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bytyci, F. (2023). *Serbia, Kosovo reach agreement to implement EU-backed deal normalising ties*, <https://www.reuters.com/world/europe/kosovo-serbia-leaders-arrive-eu-backed-talks-deal-normalise-ties-2023-03-18/>, accesat la 18 septembrie 2025.
2. Chand, I, Stilwell, A. (2022). *Russian Invasion of Ukraine Impedes Post-Pandemic Economic Recovery in Emerging Europe and Central Asia*, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/04/russian-invasion-of-ukraine-impedes-post-pandemic-economic-recovery-in-emerging-europe-and-central-asia>, accesat la 14 septembrie 2025.
3. Demjanski, A., Ivanovska, B., Jovanović, B., Milenkovska, S., Pollozhani, L., Jordanova, M.R. (2024). *North Macedonia: A reform agenda on the path to EU integration*, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/north-macedonia-a-reform-agenda-on-the-path-to-eu-integration/>, accesat la 16 septembrie 2025.
4. Drăghici, M. (2023). *FT: NATO va suplimenta efectivele militare de menținere a păcii în Kosovo*, <https://www.mediafax.ro/politic/ft-nato-va-suplimenta-efectivele-militare-de-mentinere-a-pacii-in-kosovo-21911030>, accesat la 31 august 2025.
5. European Commission (2025). *SAFE – Security Action for Europe*, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/safe-security-action-europe_en#:~:text=Adopted%20by%20the%20Council%20of,European%20defence%20industry%2C%20with%20a, accesat la 23 septembrie 2025.
6. European Union (2025). *White Paper for European Defence – Readiness 2030*, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/98add398-b006-4c68-be28-a276688b0890_en?filename=White%20paper%20for%20European%20defence%20%E2%80%93%20Readiness%202030.pdf, accesat la 22 septembrie 2025.
7. OSCE – Office for Democratic Institutions and Human Rights (2025). *Competitive Romanian presidential run-off, but campaign marred by hostile rhetoric and inauthentic behaviour online, international observers say*, <https://www.osce.org/odihr/elections/590987>, accesat la 17 septembrie 2025.
8. Semini, L. (2025). *EU foreign policy chief urges Albania to sustain reforms on its path to membership*, <https://apnews.com/article/albania-bosnia-eu-membership-kallas-balkans-9460211d3fa84aa4bd19defddb767a9a>, accesat la 22 septembrie 2025.
9. Spasovska, B. (2024). *North Macedonia's EU accession: challenges, promises and the way forward*, <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/eesc-info/eesc-info-may-2024/articles/118760>, accesat la 20 septembrie 2025.

10. Stojanović, M.. (2025). *What is the aim of the Declaration on military cooperation between Croatia, Albania and Kosovo?*, <https://europeanwesternbalkans.com/2025/03/24/what-is-the-aim-of-the-declaration-on-military-cooperation-between-croatia-albania-and-kosovo/>, accesat la 22 septembrie 2025.
11. Tidey, A. (2022). *For North Macedonia, the opening of negotiations is 17 years in the making*, <https://www.euronews.com/my-europe/2022/07/19/historic-moment-eu-opens-accession-negotiations-with-albania-and-north-macedonia>, accesat la 30 august 2025.